

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

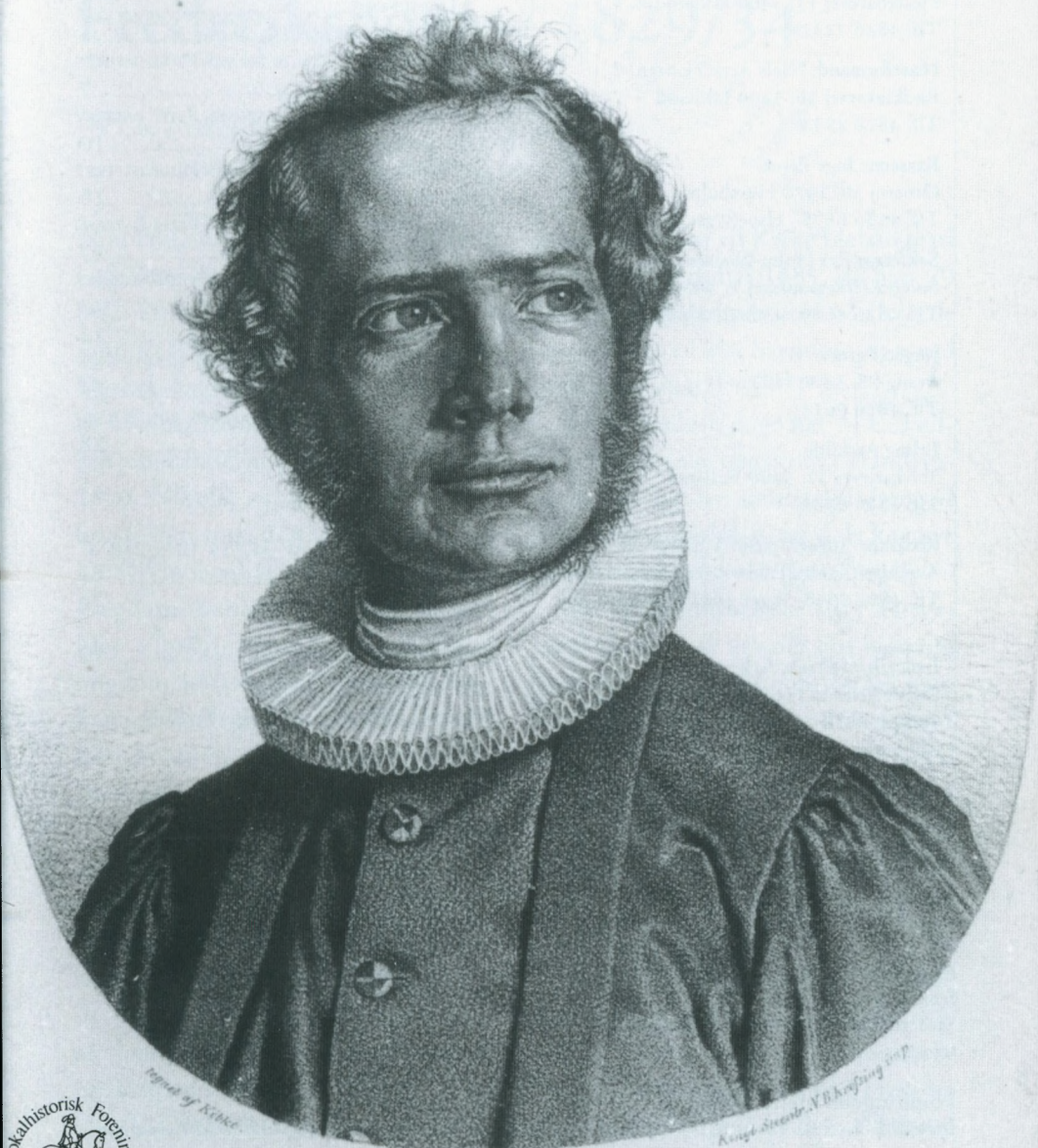
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE

Nr. 3 OKTOBER 2004

Figur af Niels

Konst. Steenbr. J.B. Krøsting 1877

16th. Gjemsæe

LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE

Bestyrelsen

Formand: Margrethe Krogh Sørensen
Hestehavevej 13, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 7232

Næstformand: Niels Arne Hansen
Rødkløvervej 16, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 2933

Kasserer: Inge Elsøe
Ørnevej 10, 2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676 elsoe@get2net.dk

Sekretær: Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689 emhn@ofir.dk

Jørgen Berner
Åvang 78, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 0613

Erling Aaskilde
Tolvkarlevej 32, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 6782

Redaktør: Inger Gjerløv-Christensen
Asgård 47, 3600 Frederikssund
Tlf. 4822 9048 inger_jakob@hotmail.com

Lokalhistorisk Arkiv

Lisbet Schacht Hansen, Christiansgade 1,
3400 Hillerød. Tlf. 4820 1915
Åbningstider: Tirsdag 14-19. Torsdag 11-16
1. lørdag i måneden 10.30-13

Redaktion:

Margrethe Krogh Sørensen (ansvarshavende),
Inger Gjerløv-Christensen og Inge Elsøe

Bladet udkommer 3 gange årligt,
februar, maj og oktober.
Stof til bladet sendes til Inger Gjerløv-Christensen.

Foreningens hjemmeside:
www.lfhk.dk

INDHOLD

FRA NIKOLAJ FEILBERGS UNGE DAG I FREDERIKSBORG - 1829/34	3
ERINDRINGSGLIMT FRA N.L. FEILBERGS OPHOLD I UDESUNDBY	4
N.L. FEILBERGS TID I HILLERØD	6
N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 15. JANUAR 1879	7
N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 16. JANUAR 1879	10
N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 17. JANUAR 1879	16
N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 17. JANUAR 1879	17
N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 27. FEBRUAR 1884	20
FORENINGEN VALERIA	22
REFERAT AF EN SKOVTUR MED FORENINGEN VALERIA	23
UDDRA FRA SOPHIE JÜRGENSENS BOG "OLDEMORS ERINDRINGER"	28
<i>VED LARS FEILBERG</i>	

"OVERRÆKKELSE AF ÅRETS HUS 2004" MILNERSEJ 12 I HILLERØD	34
<i>AF ORLA LARSEN</i>	

ARRANGEMENTER	36
---------------------	----

FORSIDE: Nikolaj Laurentius Feilberg.
Litografi.

Kontingent årligt: 125,- kr.
Studerende og pensionister: 75,- kr.
Giro 704-4607
eller henvendelse til kassereren.

Tryk: A-Print, Espergårde
ISSN 0903-3505
© Copyright
Lokalhistorisk Forening i Hillerød Kommune

Fra Nikolaj Feilbergs unge dage i Frederiksborg – 1829/34

Ved Lars Feilberg

Nikolaj Laurentius Feilberg var født i 1806 og døde i 1899, han nåede således at blive 93 år gammel indenfor samme århundrede. Han var født i Dyrkøb-kvarteret omkring Frue Kirke i København, der blev hårdt ramt ved englændernes bombardement i 1807. Nikolaj og hans familie overlevede det; men deres hjem brændte. De flyttede ud til et hus på den 9de Blegdam, som hans morfar ejede. Her tilbragte han sin barndom og ungdom, bortset fra et enkelt år, hvor han var sendt til privat undervisning hos provst Borch i Udesundby, som Frederikssund hed dengang.

Efter teologisk embedseksamen var han i fem år adjunkt i Hillerød – blev derefter præst nogle år i Vestjylland og siden i Sønderjylland, hvor han på tæt hold oplevede begge de slesvigske krige. Om den sidste af dem skrev han en bog: "Fra en præstegård i Sundeved". Efter krigen blev han afsat af Preusserne – kom

som sognepræst til Kirke Helsinge på Vestsjælland indtil 1885, da han 79 år gammel gik på pension. Så flyttede han tilbage til sin barndomsegn ved Blegdamsvejen.

På sine ældre dage har N.L. Feilberg flere gange nedskrevet erindringer – dels som en samlet skildring af hele sit levnedsløb – og dels kortere beretninger om perioder af sit liv.

En dødsannonce for Vita Thygesen i 1890 vakte minder hos ham om hans ophold i Udesundby og fik ham til at nedskrive det erindringsglimt fra den tid, som her er gengivet. Til sin søn Peter¹ på Søborggård skrev han i 1879, – mens han var præst i Kirkehelsing – om de fem år fra 1829 – 34, hvor han var adjunkt ved Frederiksborg lærde skole.

I det følgende gengives minderne fra Frederikssund fulgt af erindringer fra Hillerød. De er i parenteser forøget med uddrag fra andre breve og notater, som supplerer dem. Alt hvad

N.L. Feilberg har skrevet er trykt med kursiv. Brevene findes på håndskriftafdelingen på det Kongelige Bibliotek under NKS 279,4. Her findes også 2 protokoller med udførlige referater af den selskabelige forening "Valeria"s virksomhed i 1830 – 33. De er omtalt

efter brevene sammen med et referat fra en af foreningens skovture. Til slut er medtaget nogle uddrag af Sophie Jürgensens bog "Oldemors erindringer" (Odense 1908). hvor N.L. Feilbergs rolle i det selskabelige liv i den tids Hillerød er omtalt.

ERINDRINGSGLIMT FRA N.L. FEILBERGS OPHOLD I UDESUNDBY

Udesundby 22/3 90^{lb}

Vita Tygesen, Præste Enke² er i disse Dage bortkaldt ved Døden. Hun var jævnaldrende med mig, lidt ældre, men født samme Aar 1806. Vi havde fælles hjem et Aar i Udesundby Præstegaard. Min ældste Broder Peter Diderik³ blev tilligemed mig anbragt derude til Forfremmelse i Skolekundskaber. Han havde besøgt Efterslægts Skolen og var bleven syg, jeg Borgerdyd Skolen og havde været doven. Nu skulde vi begge bringes paa ret Kjøl af den skikkelige Præstemand Hr. Bork, som var vant til at undervise Børn. Denne Forandring blev foretaget efter Aarsprøven i Borgerdyd Skolen i Juli 1818, eller maaske efter Sommerferien og Hundedagenes Forløb, da Vita og jeg var 12 Aar gamle. Hun og hendes yngre Broder Ferdinand deltog i Undervisningen, Den ældre Broder Gustav gik i Frederiksborgs Latinskole. Fra Frederiksbund mødte daglig Povl Holm, en Færing, som var i Huset hos Toldinspektør Rasmussen.

Jeg lærte ikke meget, mindst Latin. Præsten dikterede korte Sætninger til Oversættelse fra Dansk til Latin. Jeg saa hvor han stak Bogen ind i Reolen, tog den frem, naar han var gaaet i Byen og fik saaledes nemt og hurtigt min Stil færdig. Paa en lignende Maade gennemgik jeg det foregaaende Aar 4de Klasse i Borgerdydskolen uden at lære latinsk Stil. Vor Lærer Hr. Carstensen satte os nemlig 3 og 3 sammen. Vi skulde samles hjemme og ved forenet Arbejde forfremmes bedre. Paa Parti med mig var Weisner og P. Chr. Kierkegaard⁴. Arbejdspladsen blev da skiftevis 9de Blegdam (NLF's hjem), de 32 Mænds Skole i St. Gertrudsstræde, hvis Lærer Weisners Fader var, og Nytorv ved Raadhuset, den gamle Kierkegaards Bopæl. Nu var P. C. Kierkegaard sine to Kammerater saa overlegen, at han paa staaende Fod dikterede os den latinske Oversættelse. Vi lærte altsaa Intet.

I Præstegaarden var jeg desuden Md. Cæcilie Borks⁵ Yndling. Hun forsvarede mig,

naar Præsten skjendte. I flere Retninger var dog Opholdet udviklende for en tolvaa­rig Dreng. Jeg lærte at svømme paa dybt vand, nemlig over den smalle Dyberende, som adskiller Frederiksund fra Kalvøen. Med Livsfare afsøgte jeg Mosen ved Udesundby forat samle Fugleæg, klatrede om paa de stejle Banker ved Isefjorden efter Æg af Bakkesvaler, Saa paa Markedet Bønder i røde, grønne og sribede Trøjer, som hæftedes sammen med store Sølvknapper, tog stundom med Færgen over til Jægerspris. Som Passager fik jeg lov at trælle med paa det tykke Tov, hvormed den brede Pram haledes frem og tilbage. Færgemanden Capt. Lange eftergav os Drengene den 4 Skilling, som Overfarten kostede.

Om Aftenen var det min Glæde at spise Rismelsgrød i Folkestuen. Der prøvedes, hvor mange Mundfulde der kunde glide ned uden at slikke sig om Munden. Med Drengen i Gaarden Espen forsøgte vi at skære i Træ. Han forstod at lave et Manglebræt med Haandtag i skikkelse af en Hest.

Hvor tydelig staar endnu den gamle Præstegaard for mig, den Mark der skilde den fra Kirken, de mange Alliker Kirketaarnet busede. Fangne lod de sig let tæmme. Paa Præstegaardens Tag tronede Storken og paa Gaardspladsen myldrede Høns, Ænder og Kalkuner. Et stort Komplex af Bygninger var der. Langs Vejen over til Frederiksund gik de klinede vægge i Bølgegang. Ud og ind som Præstend Lade hørte man af og til som et Mundheld. Naar man gennem Yderporten var kommen ind i den forreste Gaard, førte en anden Portaabning ind i den midterste,

nok en derfra til den inderste Gaard. Der boede en gammel Kone i et Værelse. Hun røg Tobak af en kort Pibe. Vi bragte hende Udkrads. Bygningerne var smalle og lave. Vor Husjomfru Svanekær var en trivelig Dame, forlovet, venlig mod os Børn.

Paa Offerdage gav Præsten os hver 1 rbs (rigsbankskilling) til at offere paa Alteret. Vi skulde give et godt Eksempel, men jeg tror ikke det hjalp. Købstadbørnene vilde nok ikke. Det var mig paafaldende at Præsten talde med en underlig pibende Røst paa Prædikestolen, ganske forskellig fra hans daglige Tonefald. At der ingen Kirkegang fandt sted i Høstens Tid, tænkte jeg ikke over. Jeg mindes, at han engang sagde "Jeg har nu i 14 Uger kørt forgæves til Oppesundby Kirke (Annexet). Den gamle Md Rasmussen i Frederiksund (Tolderens Hustru) fandt det urigtigt at Præsten brugte Kasket. Anden Kritik over ham mindes jeg ikke at have hørt.

Jeg antager at de to unge Piger Rasmine og Albertine var hendes Børnebørn. Med to andre Familier omgikkes Præstens, Købmand Holms – Enkemand med 4 Sønner og 4 Døttre, og Farver Lange med 3 Sønner. En af Holms Sønner havde sin Plads i Vestindien, Lars Hansen H. i Butikken, Alexander H, paa et Kontor i København, Konrad blev Sømand. Christine Holm var den ældste Datter, hjemme; Nikoline Husjomfru hos Tolderen Rasmussen, Amalie og Martine hjemme. Siden ægtede Christine en Søofficer Schmidt, som arvede Gaarden Østergaard i Fyen, hvor jeg besøgte dem 1864. Amalie blev gift med Løjtnant Kröger i Søetaten. Hun

skal ikke have været lykkelig. Om Martine rivaliserede jeg som ung Student med to Sø-løjtmanter Zinn og Flensburg. Hun blev gift med en Proprietær Kastberg i Kalundborg-egnen. Jeg har truffet en Datter af hende, gift med Købmand Bøjsen i Kalundborg. Hun lignede sin Moder. Farver Langes Søn Hans L. var Købmand i Frederiksund, Carl L. blev gift med en Pontavitz (formentlig Datter af Frederik VI) og var Kongens Kabinetssekretær. Ferdinand L. var hjemme og havde anlagt en smuk Have i Nærheden

af Færgen. Færgemanden, som var Broder til Farveren boede paa Jægerspris-Siden af Fjorden.

Efterat jeg i Efteraaret i 1819 atter var i Borgerdyden og siden som ung Student kom jeg gerne baade i Sommerferien og i Juleferien til Borks. Saaledes lærde jeg de omtalde Familier bedre at kende. Til Bal var vi i Julen forsamlede, baade hos Holms og i Præstegaarden. Ogsaa til andre Tider dansedes hos Holms. Om Sommeren smed vi Frakkerne og dansede i Skjortearmer.

N.L. FEILBERGS TID I HILLERØD

Indtil op imod det tyvende århundrede svarede Latinskolen godt til sit navn. Disciplene lærte latin fra den dag de satte foden indenfor døren og til de forlod skolen. Græsk, hebraisk og religion rangerede også højt blandt fagene. Det var derfor naturligt, at de fleste af skolens lærere var teologiske kandidater.

Lærernes begyndelsesløn var beskednen – knap stor nok til ”at gifte sig på”. Havde man den slags planer, var der mere fremtid i at søge et præstekald. Men også her måtte man ofte en omvej omkring en stilling som kapellan – næppe bedre lønnet end en adjunkt. Det var derfor en heldig ung cand. theol. – Nikolaj Feilberg – der i 1829 kunne tiltræde en stil-

ling som adjunkt ved Frederiksborgs lærde skole og 1½ år senere gifte sig med sin forlovede Conradine Købke. Hans held bestod i en velhavende og rundhåndet svigerfader, Bagermester Peter Berend Købke (1771 – 1843), som havde militærets store bageri på Kastellet i entreprise. Og han havde ejendomme i Hillerøds omegn.

Nikolaj og Conradine var blevet forelskede og havde forlovet sig meget unge – hun kun 16 år og han 19 år gammel. Hendes forældre havde bedt dem holde deres forlovelse hemmelig i nogle år – vel for at sikre sig, at deres følelser for hinanden kunne holde. Det gjorde de, og brylluppet stod 2den september 1830 i Kastelskirken. Samme dag blev Nikolajs 4 år ældre

Conradine Købke. Maleri.

søster Charlotte gift med lægen Ditlev Nutzhorn.⁶

Nikolaj var blevet kandidat i 1828, og han fortæller selv i et brev uden adressat:

"I hele 9 Maaneder havde jeg som theologisk Candidat med første Charakter spekuleret paa at blive Adjunkt Dablerups⁷ Eftermand. Min gamle Ven Hein havde sagt mig, at han søgte Præstekald og skulle giftes med Toldkontrollørens Kammerraad de Fontenay's Datter."⁸

Nikolaj fortalte videre i breve til sin søn Peter:

N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 15. JANUAR 1879

K. Helsingø d. 15. Jan. 1879

Min kære Søn!

D. 24 de Jan. 1829 undertegnede Kong Frederik VI mit Kaldsbrev. Min Medbejler til det efter Dablerup ledigblevne Adjunkt-Embede, C. Paludan-Müller⁹, var heldig fjernet ved Ansættelse i Odense. Jeg aflagde Kongen med Frygt og Bæven min allerunderdanigste Taksigelse for hans allernaadigste Kaldelse og rejste d. 1. Febr. som kongelig Embedsmand, 22 Aar gammel fra Køben-

havn til Frederiksborg med min Kuffert og et Chatol. Min tilkommende Svigerfader Købke, Soldaterbrødets Bager i Kastellet, gav Befordring. Der gik endnu ingen Dagvogn. Adjunkt-Lønningen var 400 Rdr. Alligevel kunde jeg gifte mig, thi som gift kunde jeg vente Disciple i Huset, og et Hus med Have var mig lovet til Fribolig. Fik jeg Raad til at holde Ridehest, skulde Forpagter Knudsen paa min Svigerfaders Bondegaard i Herløv, levere Foder.

Saa befandt jeg mig da Aftenen d. 1. Febr. i mit hyggelige Logi hos den unge Købmand

Wineken¹⁰ i Nærheden af Abels Gæstgivergaard.¹¹ Det havde mine to Bekendtere i Hillerød, Brændevinsbrænder Andreas Erlandsen¹² og Tømrermester Malling¹³, lejet til mig med Kaast og Vask, Varme og Lys. Betaalingen var 200 Rdr. aarlig. (Jeg kom dertil 1 Febr 1829, og derfra 1 Maj 1830. Da fløttede jeg til Md. Royens Hus i Mørkegade ((nu Østergade), nær Latinskolen. Dette rummelige Hus med Port, Gaardsplads og Have ind under Kirkegaarden havde min Svigerfader lejet til os). Kammerjunker Lindholm¹⁴ var flyttet derfra som Amtmand i Skanderborg. Wineken var en velvillig Mand, og hans Hustru, Datter af Lodsens Buck i Helsingør, saavel som hendes Veninde, Husjomfru Line Mörch¹⁵, viste mig den kærligste Ombu. (En Mark skilte det fra Hovedgaden, hvor Andreas Erlandsen boede, ligeledes nær Slottet og Gæstgivergaarden. Paa Loftet havde jeg to nette Værelser. Trappen og Loftet var altid renskurede). Til Visitter hos Byens Embedsmænd fandt jeg ikke Mod. Hos Rektoren, Professor Bendtsen¹⁶, maatte jeg dog melde min Ankomst. Den milde og beskedne gamle Mand modtog mig venligt.

Dagen efter begyndte jeg min Skolegering (Jeg var 22 Aar, og opdagede med nogen Ængstelse, at flere Mesterlektianere var kun lidt yngre og én, Baastrup, meget ældre nemlig 28 Aar gammel). Dengang var Skolen delt i 4 Klasser. Mine Fag var Latin i de to nederste, Hebraisk i 3die og 4de, Religion i alle Klasser. Overlærer Dahl¹⁷ havde Dansk i bele Skolen, Latin og Græsk i 3die, Rektor Fransk i 3die og 4de, Latin og Græsk i 4de.

Balslev¹⁸ og Krossing¹⁹ vare konstituerede Adjunker, Goos²⁰ Timelærer i Skrivning. Historie og Geografi var Balslevs Fag, Mathematik og Regning Krossings. Jeg husker ikke, hvem det tyske Sprog tilhørte.

Dimitteret fra Borgerdydskolen i København havde jeg af Mikkel Nielsen²¹ lært at holde, Disciplin og fordre nøjagtig Forberedelse. Gik det ikke med det gode, blev Spansk-røret brugt, dog ikke til daglig Brug, men efter gentagne Advarsler, og da eftertrykkeligt. ("Alligevel stod jeg på god fod med Dicile, saavelsom Kolleger. Provst Brøndsted fra Fredensborg kom engang til Byen og kaldte Sønnen ud for at se, om jeg havde mishandlet ham Dagen før, som Rygtet gik. "Jeg fik en Dragt Prygl, som jeg ærlig havde fortjent" svarede Drengen, forlod Faderen og skyndte sig tilbage til skolen.")

Karikaturtegninger paa den sorte Tavle kritiserede jeg, men straffede ikke Forfatteren, som blot fik Ordre til at tage Svampen og viske Tegningen ud, før Timen begyndte. Vilde han ikke angive sig, maatte Recke²² gøre det. Han var en Spilopmager med godt Humør, blev siden Artilleri-Officer.

Rektors Alder og Overlærerens Sygelighed krævede snart flere Lærerkrafter; Rektors Søn, Carl Bendtsen²³, blev da adjungeret sin Fader og Skolen. Hvor elskværdig og hæderlig en Personlighed gamle Bendtsen var, føde vi alle, og det blev udtalt med hjertelig Varme ved hans Grav af Pastor Salicath, ved Sørgefesten paa Skolen af Madvig²⁴. Om denne som Discipel i Skolen ytrede " Manden": (saaledes benævnte Disciplene Rektor) Han

Rektor Bendt Bendtsens gravsten, som står på Hillerød Kirkegård. Privat foto.

var god i Latin; jeg havde opfordret ham til paa egen Haand at læse et Par Kapitler af Cicero de legibus, og saa kom han om Aftenen til mig og gjorde ordentlig Rede for alle tre Bøger. Ussing²⁵ var ogsaa "god" i Dansk; de to har gjort Skolen Ære.

Ved et Lærermøde faldt Talen paa Klassikere. Jeg forbavsedes over den Gamles Ytring: "Man siger, at denne hersens Öblenschläger skriver klassisk dansk". Siden begreb jeg, at han ikke kunde at give sig af med de nye Klassikere, saa optaget han var af de gamle, ikke blot i Skoletiden, men ogsaa om Aftenen og i Ferierne. I sin Fritid gav han

uden Vederlag Undervisning til forsømte Disciple, for at de kunde følge med, og til fremmelige, for at de kunde komme endnu videre. Hans Efterfølger, Erik Gjørup Tauber²⁶, burde vel næppe have ombyttet sin Stilling som Pensionist med et nyt Embede; Skolen trængte til yngre og friskere Kræfter.

Dahl var en ren og ædel Karakter og en kundskabsrig Videnskabsmand med mange Interesser, ogsaa meget musikalsk, men ikke heldig som Lærer i en Skole. Han havde passet bedre ved Universitetet, hvor han uden Tvivl havde faaet Ansættelse, dersom han ikke ved en Doctordisputats engang havde bevist, at Disputators Afhandling var Afskrift af en gammel Bog, mens D'Hrr. Professorer havde kaldt den et godt originalt Arbejde. Til skuffede Forbaabninger kom trange Kaar og maadeligt Helbred. Han glædede mig ofte med aandrigh Meddelelse af sit rige Forraad og ved sin Fløjtes bløde Toner. Sønnen²⁷,

som forleden blev valgt i Slagelse, bliver sikkert en af de gode Rigsdagsmænd, dersom han slægter sin Fader paa. Han var i yngste Klasse, da jeg forlod Skolen.

D. 29 Jan. 1834 blev jeg kaldet til Præst i Hostrup og Alslev Menigheder i Ribe-Stift. Et Fjerdingaar før havde jeg faaet Permission paa ubestemt Tid, mod at skaffe en teologisk Kandidat med Laud til Stedfortræder. Jeg havde Grund til at haabe Befordring om kort Tid og ønskede at tilbringe et Par Maaneder hos en Landsbypræst. Sligt havde Mynster²⁸ aldrig før oplevet; men han var i Perle-Humør over Professor Schlejermachers²⁹ Besøg og gav mig Permissionen. Dagen efter fandt

jeg Carl Jensen³⁰, min nuværende Provst; vi fulgtes ad til Universitet og Skole-Direktionen d'Hrr. Rothe og Mynster, og snart var Sagen ordnet.

Naar du nu foreslaar mig at søge Entledigelse, fløtte til Frederiksborg igen, tage din Søn og din Broders og din Søsters Sønner i Huset og lade dem alle tre gaa i den sorte Skole: saa har jeg nogen Betænelighed ved at gaa ind paa Forslaget. At Enden saaledes blev Begyndelsen lig, er sandt nok. I gamle Dage havde jeg fire Drenge i Logi, af hvilke Løbner, Mörch og Richelieu³¹ ere døde, Frandsen³² endnu i sin Kraft som Præst her

paa Sælland. Men er jeg færdig med min Præstegerning her? Og kan jeg fortsætte den i Frederiksborg, saalænge Vorherre forunder Helbred og Kræfter? Jeg vil, nej, jeg vil ikke; hold op at friste mig! Men vil du have en Skildring af gamle Minder, som i denne Anledning dukker op afforborgne Gemmer i Sjælen, skal jeg forsøge at beskrive dig, hvad jeg kan buske om Frederiksborg i det Femaar jeg boede der. Lev vel! Gid Ordet, som blev Kød, i dette Aar maa vinde en klarere Skikkelse i dit Hjerte!

Din Fader

N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 16. JANUAR 1879

K. Helsingø d. 16. Jan. 1879

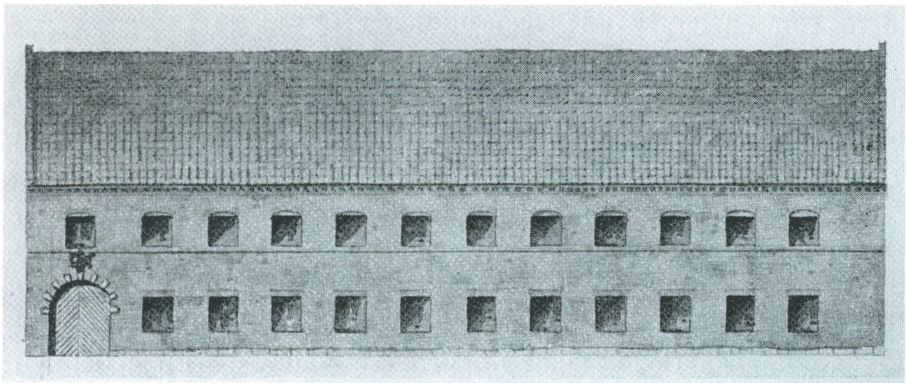
Min Kære Søn!

Frederiksborg Slot med Badstuen og Stutteriet, Hillerød og Nybusene.

Fra Slottet førte Hovedgaden gennem Hillerød til Frederiksborg lærde Skole i den modsatte Ende af Byen. Den smukkeste Gaard paa denne Vej var Oberst Flindts med tilhørende Avlsbrug. Ligeoverfor Skolen var Præstebolig med Have. I Mørkegade var Overlærerens Hus det første, naar man kom fra Præstevangen, Adjunkt Krossings det sidste opefter Jægerbakken. Paa den anden Side af Gaden, ved Siden af Sygehuset, boede Tømremester Mallings. Hans Have

skraanede i Terrasser ned mod Søen med henrivende dejlig Udsigt over Søen til Slottet og Indelukket.

I Nybusene ejede min Svigerfader et smukt Sted, som var bestemt til Bolig for hans Datter og hendes Mand. Det blev imidlertid købt af Proprietær v. Schmidten, da han solgte Sophienborg, hvorimod Md. Royens Hus i Mørkegade blev lejet til din Moder og mig, da vi den 2 Sept. 1830 havde holdt Bryllup. Præsten Dichmann viede os i Kastelskirken. (Der boede vi saa imellem Kateket Tielke³³ og Sognepræst Sølling, ved siden af Jomfru Marthe Salicath. Hun drev en lille Handel med Sager for Skolens Dicile. Omme paa Hjørnet boede Dahl og lidt udenfor Byen ad Præstevangen til Prokurator Børre. Krossing

Skolens Facade mod Gaden 1806-34. (Delvis Rekonstruktion efter Branden).

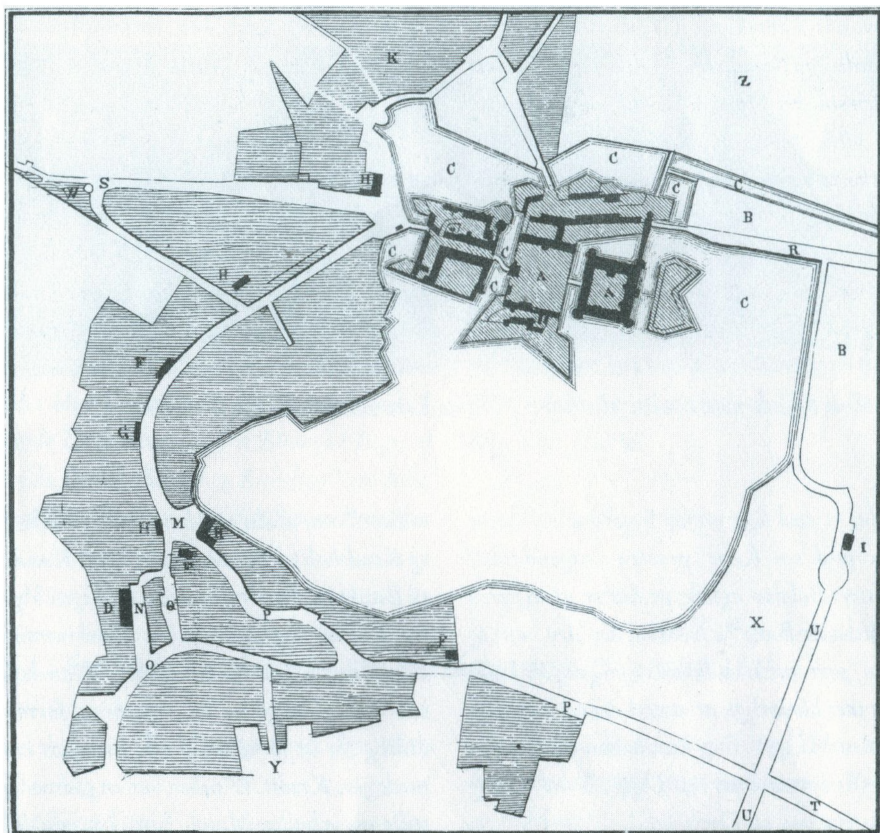
købte et sted ligeoverfor Sygehuset, og boede der med sin Kone, præsten Bregendabls³⁴ datter. Balslev ægtede en datter af digteren Balthasar Bang³⁵ i Nødebo; der blev hun; og han, som var en udmærket fodgænger, fandt det ikke besværligt, at vandre derud efter endt skoletid kl 4½. Dog kunne han undertiden træffes om Aftenen i sit Logis i Byen³⁶, ivrig sysselsat ved sit Drejerlad.)

(Embedsmænd i Byen var desuden Amtmand Treschow³⁷, Amtsforvalter Kynde³⁸, Borgmester Aarø³⁹, Distriktsforvalter Gede, Stutmester Nielsen, forannævnte Kammerraad Fontenay, Hospitalsforstander Dablerup med de mange Børn. Major Lercke kommanderede Husarerne paa Slottet, og pensioneret Oberst Flindt beboede en stor Gaard med Landbrug midt i Byen. Foreløbig omgikkes jeg med 3 Familier, jeg kendte iforvejen, Tømmermester Malling, Brændevinsbrænder Anders Erlandsen og Skovrider Sarauv i Herløv.)

(Butikssvenden Skarø var vigtig i Be-

vidstbed om, at det var hans gode Snakketøj og Kendskab til Bønderne, der holdt Kunder til Butikken. Varerne hentedes med egen Vogn fra Kbhvn, Størstedelen fra Urtekræmmer Peter Hering⁴⁰ i Boldhusgaden. Han kom selv nogle Gange ud til Winekens, formodentlig for at forvise sig om, hvorvidt han turde give Kredit. Wineken var en godmodig, stille og velvillig Mand, hans Hustru lidt skrap og meget renlig. En jævnlig Gæst var omtalte Durloo. Han og Værtten lærte mig at spille l`hombre. En Tidlang optog dette Spil mine Tanker og min Interesse saaledes at jeg længdes efter Enden paa Skoletiden for at komme hjem og faa fat paa Kortene. Husjomfruen Caroline ((Nicoline!)) Mørk fra Helsingør, var venlig og hjælpsom, men aldrig rigtig glad, skønt hun vist ikke var naaet over et Par og tyve Aar. Konens Søster Beate Buch opholdt sig af og til i Huset paa længere Besøg. Den tredje unge Pige var Jeanette Vedderlien.

Med dette Trekløver og den unge Ske-

Grundtegning af Frederiksborg af 1833.

A: Slottets Grund og Bygninger, B: Slotshaven, C: Slotssøen, D: Den Lærde Skole, E: Raad og Dombuset, F: Hospitaler, G: Apothek, H: Gjestgivergaard, I: Gartnerbolig, K: Nyhusene, L: Slotsgaden, M: Torvet, N: Skolegaden, O: Mørkegaden, P: Helsingjørs-gaden, Q: Rækken, R: Vei til Fredensborg, S: Vei til Frederikssund, T: Grønholtsveien, U: Kiøbenhavnsveien, W: Mølle, X: Jægerbakken, Y: Kirkegaard, Z: Indelukket.

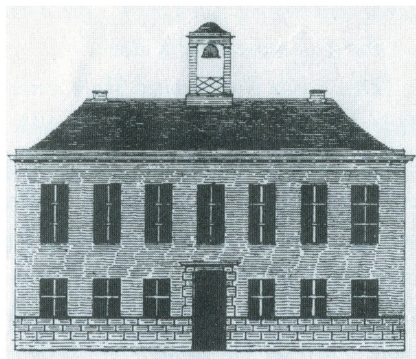
devands-Fabrikant Forsberg (Vossbein?) gjorde jeg i Sommeren 1829 smaa Udflugter i den smukke Omegn. Saaledes i Nøddetiden. Vi vilde plukke Nødder i Freslev-Hegn og forkorte Vejen ved at gaa over en stor Græsmark, som brugdes af Stutteriet. Der omringedes vi pludselig af en stor skare unge Plage. De dansede paa Bagbenene om os, slog ud og forekom os farlige i deres Kaadhed. Damerne hvinede. Forsberg og jeg bar dem over en Fordybning fuld af Vand, som dog ikke var over en halv Alen dybt. Plagene fulgte ikke efter. Vi kom lykkelig til Nøddekraatten, men hjemad benyttede vi Landevejen.

Som et Tidens Tegn bemærker jeg, at det ikke faldt mig ind at fortsætte Omgangen med Winekens, efterat jeg var bleven gift. De hørte til Borgerskabet, jeg til Embedsstanden. Da jeg var fløttet op i Mørkegaden, fik jeg min Stue gjort ren, min Seng redt, Skotøj pudset, kogt Vand til The Morgen og Aften at Nabokonen Md ... Middagsmad nød jeg hos Tømmermester Malling. Hans Stifdatter Lene Hejn var god og omhyggelig for mit Velvære. Jfr. Subr, Husjomfruen, lod noget sur og tvær. Mallings gamle Hustru sad gerne og spandt, dog ikke Lørdag Aften eller Søndag. En Snaps Brændevin og et Glas hjemmebrygget Øl hørte uundgaaeligt til Middagsmaden.

Imidlertid bragtes af og til et læs Fløttegods ud fra Kastellet. I August var Lejligheden i Orden. Da fik jeg et Besøg af Urtekræmmer Heering og to af hans Venner som havde ledsaget ham paa en Inspektionsrejse til Wineken. Isenkræmmer Dobler og Instru-

mentmager Thiele vare som Heering allerede ældre Ungkarle. De bleve ganske vemodige ved at se min vel monterede Lejlighed, yttrede ogsaa Længsel efter at faa et saadant Hjem og en Hustru til at færdes deri. Hvorlænge efter, Hering førte Caroline Mørk hjem som sin Hustru, mindes jeg ikke. Jeg har besøgt dem i deres store Gaard paa Christianshavn, da han var Grosserer, Skibsreder og forsynede Alverden med Kirsebær-Brændevin (Sherry cordial). Melankolien havde fulgt hende ind i den rige Herlighed. Den Nisse kunde hun ikke blive kvit. Naar jeg havde besøgt hende, sagde Hering, var hun oplivet en hel Uge. Derfor maatte jeg snart komme igen.)

Mens jeg endnu boede hos Winecken, havde Ewertsen⁴¹ den Glæde at bortskære en Gevækt af mit Skind. – (En Aareknude havde dannet sig paa Scrotum. Ewertsen vilde efter min Anmodning skære den bort. Det gjorde han en Aften. En lykke at jeg ikke forblødte mig. Synaal og Traad havde han glemt at tage med, løb saa hjem efter det og lod mig ligge saalænge, ganske ene i mit

Råd og dombuset 1833.

Loftsværelse.) – og behandle mig og min Vært under en Koppe-Sygdom. Vi bleve anbragte i mine to Værelser ovenpaa, og Værtens unge Kone indespærret som Sygeplejerske. Lægen aflaaede Døren og tog Nøglen i Lommen, kom saa igen med Snedker og Smed. En Krampe med Hængelaas skulde forbindre Konen fra at lukkes ud ved Hjælp af Hovednøgle, og Snedkeren udskar en Dørfylding gennem hvilken Line Mørch kunde indlevere Fødemidler o.s.v. Mands List er vel behænde, men Kvindeliste er uden Ende. Da Lægen, stolt af sine Sikkerheds Foranstaltninger, var gaaet med Nøglerne, prøvede Md. Wineken at krybe ud gennem Aabningen, og det lykkedes. Den gamle Butiksvend Skarø var vagtsom. Inden han lukkede Lægen gennem Disken, aabnede han Døren til Dagligstuen og meldte: "Doktoren!" Denne fandt da alt i Orden. Mon det vil gaa heldigere for den russiske Regering med at indelukke Pesten i Guvernemetet Astrakan?⁴² Der blev dog ikke flere angrebne af Kopperne dengang. Vi slap begge derfra med nogle Mærker, han med et Ansigt fuldt af Gruber, jeg med skaldet Hoved, som jeg fra den Dag maatte dække med Paryk og senere med Kalot.

(Den gamle Butiksmænd Skarø var en Mester til at handle med Bønder. I Butikken fik man 2 Slags Rødvind, ordinær og Langkork, den sidste 8 sk dyrere Flasken. Møller, som altid drak "Langkork" fik engang "ordinær", han underrettede Købmanden om, at den smagte ham ikke. Det blev dog Alt tappet af den samme Tønde, kun Flaskerne var forskellige.)

Nu mindes jeg med Taknemmelighed disse gode Menneskers Kærlighed og Ombu. Jeg kender ikke deres Livsførelse, kun Jomfru Mørch har jeg genfundet som Fru Heering paa Christianshavn, gift med Grosserer P. Heering, som i hint Femaar var Urtekræmmer i Boldbusgaden, leverede Varer til Wineken, og iøvrigt var kendt under Navnet "Kirsebær-Heering". Jeg traf engang 70 Arbejdere i hans Gaard, sysselsatte med Kirsebær.

Erlandsen og Malling gik det ikke heldigt. Din Morfar (Bagermester Købke) hjalp dem begge paa Fode, saa Erlandsen fik sig Christians-Mølle bygget paa sin Lod, og Malling kom ud af den Forlegenbed, han havde bragt sig i ved opkøb af alt Egetømmer paa Skovauktionerne. Han vilde derved sætte Prisen høj for alle Forbrugere, men satte kun sig selv paa Randen af en Fallit-Afgrund. Mod mig vare de altid venskabelige og tjenstvillige. De ere begge døde i trange Kaar.

Efterhaanden havde jeg faaet Adgang til flere Familier, og en Omgangskreds dannede sig, nærmest med Adjunkt Krossing, Lægen Ewertsen, gift med en Muxoll og Oberst Flindt, eller rettere "Vognmand Fru Flindt" – saaledes var Benævnelsen, i Byens Kørsels-Rulle – eller allerretteligst Frøkenerne Pavline⁴³ og Grethe Flindt⁴⁴. Hvo der var Fader eller Moder til Ideen, busker jeg ikke. D. 29 Jan 1830 vare vi forsamlede. Fællesbeslutningen blev at danne en Ring af vore fire Familier. Et Par Gange maanedlig i Vintertiden skulde vi samles hos hverandre paa Omgang, Musik, Sang og Poesi afgive

Emner til Underholdning, og – ingen nye Medlemmer optages i Selskabet, der efter Dagens Helgen Valerius døbttes med Navnet: "Valeria".⁴⁵ Udenforstaaende undredes over Benævnelsen, der lød som et Spørgsmaal: Hva' leer I a'? Gæster vare ikke udelukkede. Stadig mødte Løjtnant K. Lerche, kunde heller ikke undværes som 1. mo ((primo)) Tenor. Enkefrue Schumacher og Frøken Castenskjold manglede sjælden. To theologiske Kandidater Rørdam⁴⁶ og Weisner⁴⁷, den ene Huslærer hos Amtmand Treschow, den anden hos Overførster Povlsen (på Egelund) vare ogsaa jævnlig tilstede.

Vi anskaffede ved Laan flere Eksemplarer af danske dramatiske Digterværker og fordelte Rollerne til Oplæsning. Damer og Herrer maatte vexelvis præstere et Deklamations-Nummer eller en Solo-Sang. Firestemmige Mandssange hørte til Dagens Orden. Stundom foredroges Sextetter, i hvilke Frøken Pavlines dybe Alt og Grethes høje, bløde, rene Sopran virkede fortryllende, saavel som Ewertsens kraftige Bas. Engang fik den utrættelige E. arrangeret Theater med Kulisser og kongelig Skuespiller Hvid som Instructør. Vi gav Syngestykket "Skatten" og "En Dag paa Øen Als". Ja, med Sangeres og Sangerinders Hjælp og nogle Musikeres Bistand blev en ordentlig Koncert given i Valdemars-Salen som Slotsforvalter Gjede overlod os til Brug. Du kan tænke dig, hvilket nyt Liv der oprandt for to Hjemmesfødninge som dine Forældre, og hvilket Middel til Uddannelse og fri Bevægelse i Selskabslivet! En Kirkekoncert i Slotskirken gik mindre

heldig; i det mindste for mit Vedkommende mislykkedes en Duet for Harpe⁴⁸ og Fløjte med Dahl.

Engang imellem besøgte vi Amtmand Treschow og Amtsforvalter Kynde, ogsaa Major Lerche. Paa Carlsberg og hos Stutmester Nielsen gjorde vi ikke visit. De forekom os altfor fornemme for Skolelærerfolk. Nogle Jomfruer Deichmann holdt Pigeskole. Der underviste jeg i Religion, blandt andre Skovrider Sarauvs Døtre; Sønnerne gik i Latinskolen.

Nu vil der ikke rinde mig mere i Hugaangaende de selskabelige Forhold. Faar du engang Lejlighed til nogle Timers Ophold i Frederiksborg, saa fremstil dig for Frøken P. Flindt og Fru Grethe Göllich. Spørg dem, om du ligner din afdøde Moder, og hils dem kærligt fra din Fader.

P.S. Næste Gang skal jeg fortælle dig nogle mærkelige Begivenheder fra hin Tid.

N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 17. JANUAR 1879

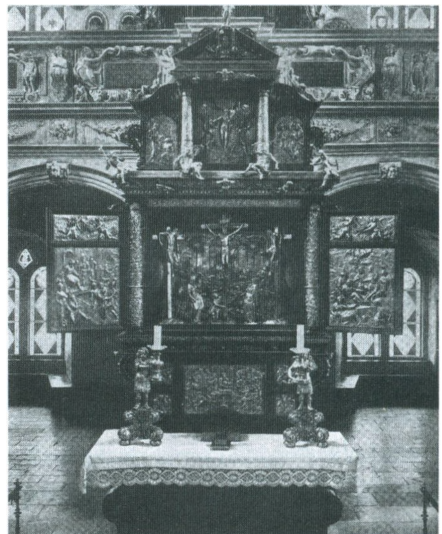
K. Helsingø 17. Jan. 1879

Min kære Søn!

Arbejdet i og for Skolen blev mig mere og mere kært. Hr. Durloo⁴⁹, en Vestindianer, som havde indtaget min Plads hos Wineken, lærte mig engelsk og l'hombre, to nye interesser, som forøgede min Livsglæde. To jævnaldrende Venner, Rørdam og Weisner, Samliv i Kærlighed med en ung, smuk, forstandig Hustru, vore Børn, din ældste Broder⁵⁰, — som nu i 22 Aar har været Præst — min Kones og mine Forældre og Sødskende saa nær, at vi jævnlig kunde ses, Blomsterdyrkning, behagelig Underholdning i Valeria og andre selskabelige Sammenkomster, sorgfrit Udkomme: hvad kunde jeg ønske mere? Ingen vidste, at jeg følte mig fattig og mismodig, ingen saa mig ligge grædende under et Bøgetræ i det dejlige Præstevang. Jeg var efter alles Mening det gladeste og lykkeligste Menneske under Solen. Men midt paa Livets Torv havde jeg endnu ikke fundet Livet.

Tit nok havde jeg læst i Biblen, mens jeg forberedede mig til Examen, ogsaa 1 Joh. 5,11-12: "Gud har givet os det evige Liv; og dette Liv er i hans Søn. Hvo som har Sønnen, har Livet; hvo som ikke har Sønnen, har ikke Livet." Men hvad hjalp det? Jeg havde jo ved Universitetet lært at behandle Bibelsprog som Futteraler, i hvilke man efter Behag kunde indsætte og udtrække sine egne Meninger. Præsten Jobansen ved Petri Kirke

udtalte ved sin Doktor-Disputats den gængse Opfattelse af Kristendom saaledes: "Jeg er en Ven af Plato, ogsaa af Jesus, dog Sandheden buer mig bedst." Men jeg kunde ikke lave Sandhed til Livet selv og naaede kun med Pilatus til Spørgsmaalet: "Hvad er Sandhed?" Uholdbarheden af mit Stade blev mig følelig nok under Religion-Undervisningen og hverken samvittighedsfuld Pligtopfyldelse eller Afvexling i Nydelser formaaede at stille Hjertets Savn af det Ubekendte, og Længselen efter det ene Fornødne. Hjælpen var mig nær i Rørdams eenfoldige Tro. Jeg elskede ham af mit ganske Hjerte, følte en bemmelig Respekt for hans Tro, var dog endnu for stolt til at aabne mit Hjerte for ham, inden han forlod Byen.

Alteret i Frederiksborg Slotskirke. Fra Borella-Hansen Frederiksborg Slotskirke.

Sognepræsten, gamle Sølling⁵¹, var ikke bedre underrettet end jeg. Intet Under, at den skønne Slotskirke forgæves lod Klokkerne lyde om Søndagen. (Levende tro på Guds søn, vor Frelser. Traf man dengang ikke; Menighedslivet var som det døde Hav. En dame betroede mig at hun undgik tanken om Gud, for saa blev hun angst. En anden fortalte i Selskab, at hun tydeligt mindedes sine Forældres Bryllup. En kone løb fra Mand og Børn med en Skuespiller. En mand indledede en Elskovsforbindelse mellem sin Ven og sin Kone, for at blive skilt fra hende og ægte sin Elskerinde. Slige Vantroens Satansfrugter voxte jo altid op allevegne. Blandt de faa Kirkegængere bemærkede jeg Staldskriverens, Kammerraad Rasmussens Datter.⁵² ”Jeg læser en Prædiken af Mynster, mens Præsten er paa Prædikestolen”, svarede hun engang jeg spurgte hende paa Hjemvejen, hvorfor hun altid trak Gardinet for i sin Stol, naar Højmessesalmen endte. Siden blev hun gift med Mynsters Brodersøn, den nu afdøde Præst i Karise. Ja, Politiken

var dengang at: ”Rør mig ikke”, og Guds Rige paa Jorden et ubekendt Land.

Dog grønnedes Spirerne i Ørkenen. Baade Mynster og Grundtvig, ”den gale Præst paa Kristianshavn” havde begyndt at vække de sovende. Og saaledes har altid Guds Husboldning været. Til Virksomhed i de vankundigste og dødeste Tider udruster han sine dygtigste Redskaber.

At der udkom en Avis i Byen, kan jeg ikke huske, ikke heller at jeg læste nogen Avis, mulig dog den vestsøllandske. Bestemt ved jeg, at jeg aldrig ofrede til Kirkebetjenterne paa Højtidsdage, ikke heller gik til Alters derude. Dog tror jeg nok, jeg kommuniserede nogle Gange med yngre Søstre hos Mynster, naar han havde konfirmeret dem. Og så søgte jeg Præstekald uden nogen tydelig Forestilling om, hvad jeg skulde forkynde en Guds Menighed.

Lev nu vel,
Din Fader

N.L. FEILBERGS BREV TIL SIN SØN PETER DATERET 17. JANUAR 1879

K. Helsingø d. 17. Jan.' 1879

Min kære Søn!

Straffen for min Letsindighed og Dumdristighed udeblev ikke. Lys og Fred vendte først tilbage gennem åndelige Trængsler, haarde og langvarige nok. En samtidig ung Præst,

Schou⁵³, blev siddende i Sumpen, sank dybere ned, aabenbarede sin Nød for Kong Christian VIII, som forbarmede sig over ham og gjorde ham til Branddirektør. Du ser, jeg er kommen vel langt ud af Sporet. Det var jo mærkelige Begivenheder fra hiint Femaar jeg lovede dig i Tilgift.

Et umaadeligt Fremskridt fandt Sted i

Byens Befordrings-Væsen. Den fik en Dagvogn, og man kunde naa Hovedstaden i 4 1/2 Time. Af Naturbegivenheder mindes jeg et let Jordskælv, som ogsaa bevægede Sveriges Kyst, og et stærkt Snelæg 12 Okt 1830, før Løvfaldstid. Sneens Vægt over Skovens Kroner tvang Rødderne op af heldende Træer og splittede Stammerne paa de opretstaaende. I nogle Dage var Landevejen gennem Skoven ufremkommelig. — Vejret var et Par Aar saa regnfuldt i Høsten, at Sæden groede i Traverne og fremkaldte en Epidemi, der bortrev mange Mennesker. I den sidste Uge af August 1830 red jeg til København i Regnvej. Fra Østerport kunde jeg ikke tvinge Hesten om igennem Toldbodgadens rindende Strøm til Kastellet.

Den prægtige Stutmester Nielsen⁵⁴ maatte fortrække. Efter 35 Aars nidkære Tjeneste forlangtes Regnskab for de brugte Penge. De fandtes ikke tilfredsstillende. Han gik derfra som en fattig Mand. Han skulde have forkludret Heste-Opdrættet. Nu betaler man dog Heste af den gamle Frederiksborg-Race med høje Priser.

Jeg bivaanede en ung Søofficer Dablerups Jordfæstelse. Han havde i en Sejlbaad gæstet Vagtskibet ved Kronborg med et Par Kammerater. De kuldsejlede paa Tilbagereisen under Hveen, og Dablerups Lig drev i Land paa Sællands Kyst; de andre to fandtes ikke. Han var en Søn af Hospitalsforstander Dablerup⁵⁵ med de mange Børn. Et Par af hans Brødre⁵⁶ gik i Latinskolen.

Byens brand 1834. Fra Frederiksborg Statsskoles Historie 1630-1830 af Bjørn Kornerup.

En ligesaa hjertelig som glimrende Gravtale, Weisner med Pastor Helms' Tilladelse, holdt over Overførster Povlsens afdøde Hustru, indbragte ham et Præstekald under Marselisborg. Provst Rørdams Død i Tølløse foranledigede Sønnen til at forlade sin Plads som Huslærer hos Amtmanden. Saaledes blev jeg berøvet Omgangen med mine to kære Vener.

En mærkelig Skolediscipel Baastrup, Seminarist, omtrent 30 Aar gammel, kunde ikke lære fremmede Sprog og vilde dog være Præst, fordi han kun paa det Vilkaar kunde blive gift med sin elskede Jomfru Brasen⁵⁷. Fra Skolen kunde han ikke dimiteres, og saa forbarmede Adjunkterne sig over ham, Professorerne gjorde det samme og lode ham slippe igennem Examen Artium. Saa blev han dog Student, Papirhandler og gift med Provstedatteren.

23 Februar 1829 var jeg til Middags-selskab hos Skovrider Sarauw [Kalholmgård i Nr. Herlev]. Jeg traf der to andre Skovridersfamilier, Reck og Fischer. De vare alle tre benaadede med den nye Titel af Forstraad. Snefog hindrede Hjemrejsen. Vi morede os paa det bedste og bleve først Kl. 2 om Natten bragte til Sengs, jeg i en Alkove med Forstjunker Wimpfen⁵⁸ til Sengkammeret. Kl. 5 om Morgenen blev vi vækkede. Wimpfens Principal, Forstraad Fischer var død af et Slagtilfælde. Du kan tænke dig Konens Fortvivlelse. Der var en Flok smaa Børn.

En ny Toldforvalter havde afløst Kammeraad Fontenay. Hans Navn kan jeg ikke komme paa. Smuglere og Brændevinsbræn-

dere yndede ham ikke. Som han en Aften gik ned ad Gaden, løb en Karl forbi ham og slog en Potte Skedevand i hans Ansigt. Gamle Hein, Erlandsens Morbroder, kom just til, hjalp ham hjem og tog sig af ham. Pottens farlige Indhold havde ramt Kasketskyggen og var derfra faldet ned over Halskluden. Ansigtet var ikke meget beskadiget, Øjnene slet ikke. Kort efter hængde Hein sig, paa Erlandsens Loft, blev nedskaaet i Tide af Karl Kruse, Erlandsens Brønderikarl. Derefter sad han og fødte sig paa Halsen og saa ud af Vinduet efter Politiet, som han frygtede, blev sindsforvirret og bragt til en Daareanstalt, hvor han døde.

Under Byens Brand i Maj 1834 var jeg bleven Præst i Jylland. Dog var jeg mellem de brandlidte, thi jeg mistede 6 Stole, som endnu stode uafbandede hos Marthe Salicath.⁵⁹

De berømte 30 Tyranner saa jeg ikke. De maa have underkastet sig før min Tid. Nogle Skandaler vil jeg ikke omtale. Dengang gaves der ogsaa løsagtige Kvinder og troløse Mænd, men man roste sig ikke af og blev ikke rost for Utroskab, saaledes som den frie Tankes Mænd og Kvinder i vor Tid⁶⁰.

Din Fader

D. 27/2 1884

Conradine Antoinette Caroline Købke (27 Febr. 1809 – 23 Okt 1856)

Din Moder blev født idag for 75 Aar siden paa Østerbro, hvor hendes Fader, Peder Behrend Købke, efter i 1808 at have solgt sin Bagergaard⁶¹ paa Hjørnet af Østerbrogade og Kalkbrænderivejen, boede tilleje. Bagergaarden blev købt af Regeringen til Indkvartering af de spanske Tropper, som Napoleon havde sendt herop, mens hans egne huserede i Spanien.

Han overtog et Bryggeri i København. Da det ikke vilde gaa med Bryggeriet, købte han et Hus med Have⁶² i Nybusene ved Frederiksborg-Slot, senere ogsaa en Bondegaard i Herløv, som i nogen Tid blev dreven af hans Kones, Cæcilie Margrethe Petersens Broder Peter Petersen.

I Aaret 1817 blev han Entreprenør for det militære Bageri i Kastellet ved København, en Forretning, hvortil han særlig var skikket som forhenværende Bager. Regeringen overlod ham Bolig, Bageribygning og Mølle paa Vol-den, daglig Brug af 24 Slaver fra Stokkhuset mod et Vederlag af 6 Sk. til hver, samt 17000 Tdr. Rug. Saa skulde han af hver Tønde levere en vis Vægt Brød til Soldaterne, jeg mener det var 255 Pund, og i Bagerlørn fik han 34000 Rigsdaler K. M.

Det var en god Forretning, som mange havde attraaet. General Haffner⁶³ tog sig af Sagen og Kong Frederik VI havde Godhed

for ham, saa han blev foretrukken. Kongens Kundskab til Købke skrev sig fra gammel Dato, fra 1789, da Købke var en køn ung Bager paa 18 Aar, som havde arvet Faderens bageri. Til Bageriet hørte en Slags Beværtning, hvorfra Kongen og hans Stab fik sendt Frokost ud paa Fælleden, skaaret Smørrebrød, naar han syslede med Soldaternes Øvelser. Undertiden var Kongen, eller dog Medlemmerne af Staben indenfor i Bageriet, derfra Bekendtskabet med Generalerne Haffner og Bülow⁶⁴, Løjtnanterne Uldall⁶⁵ og Cederfelt m. fl. – Uldall, siden Generalkrigskommissær, blev forlovet og gift med Købkes ene Søster. Den anden var Idiot og levede til sin Død hos Broderen. Hun kaldtes Faster Ane.

Contracten var paa 15 Aar. Den udløb 1832. Saa købte han 15de Blegdam og levede som Rentier. Bondegaarden i Herlev blev solgt for 3000 Rdr. omtrent 1/10 Del af dens nuværende Værdi. Den havde kostet 30000 Rdr, da 1 Rd var lig 6 Sk.⁶⁶

Conradine Antoinette Caroline Købke

Conradine Antoinette Caroline Købke (27 Febr. 1809 – 23 Okt 1856).

Litografi.

FORENINGEN VALERIA

Foreningen "Valeria"s formål var at give lødig underholdning til medlemmerne og de gæster som jævnligt deltog i forsamlingerne og hvoraf nogle senere blev medlemmer. Men selv om det altid var en lille flok, var den vel organiseret med en sekretær, der udsendte cirkulærer og indkaldte til forsamlinger. Alle tvivlsspørgsmål blev afgjort ved "ballotering" – en form for hemmelig afstemning, hvor hvert medlem fik tildelt 6 kugler, der gjaldt for 6 stemmer.

Man beskæftigede sig fra begyndelsen især med oplæsning af dramatiske værker. Rollerne fordeltes blandt medlemmerne, som skulle forberede sig på dem hjemmefra. Man lagde ud med Øhlenschlägers "Aladdin" og fortsatte med en række af samme digters værker. Senere gav man sig i kast med den dengang aktuelle, men i dag næsten glemte Christian Hviid Bredahls arbejder. Det drejede sig om samfundskritiske dramaer, der var henlagt til et kejserrige – Kuhlam – der lå på månen.

Ved hver læseaften skulle alle medlemmer efter eget valg deklamere et stykke poesi, som var lært udenad.

Fra starten var det besluttet at der skulle læses en aften i hver uge. Dette blev snart ændret til hver anden uge. I de mellemliggende uger skulle holdes sangøvelser. Det skete at man spillede de læste dramaer i kostymer eller gav koncerter for offentligheden. Foreningen arrangerede også skovture.

En oversigt over selskabets Øvelser i Vinteren 1830/31, ser sådan ud:

I. Læsning:

a.	Erik og Abel af Øhlenschläger		
b.	Palnatoke	---	
c.	Corregio	---	
d.	Stærkodder	---	
e.	Hagbart og Signe	---	
f.	Bredahls Værker	Iste deel	
g.	--	--	2den -
h.	--	--	3die -
i.	--	--	4de -

Af Declamatoriske værker er der givet:

46 danske Stykker
11 tydske Stykker
2 Scener i Kostymer

II. Sang:

4 Større Nummere
5 Terzetter
6 Firestemmige Sange
8 Obligate Nummere

REFERAT AF EN SKOVTUR MED FORENINGEN VALERIA

En skovtur med Valeria var et omhyggeligt forberedt og gennemført foretagende. Her følger secretairens (F. Krossing) referat af een:

Søndagen Den 17. Juni (1831)

Ved Circulaire af 16 Juni var Selskabet sammenkaldt til en Generalforsamling den 17de hos Hr Feilberg, for at tage bestemmelse om en projecteret Skovtour. – Af Selskabets Medlemmer vare tilstede: C. Feilberg, N. Feilberg, P. Flindt, G. Flindt, Castenschiold, M. Krossing, F. Krossing og Fru Ewertsen.

Fra Forsamlingen udgik følgende Bestemmelser:

1. Dagen til Skovturen bestemtes foreløbig til Søndagen den 1ste Juli (efter senere Bestemmelse foretoges Touren den 8de Juli)
2. Touren skal gaae for sig paa 3 Vogne; de Pladser, som Valerias Medlemmer lade ubesatte, besættes efter nærmere Aftale.
3. Touren gaaer over Farum til Frederiksdal, hvor nærmere Bestemmelse tages om dens Forløb.

4. Man stiger til Vogns Kl 6.
5. Der foretoges Valg til følgende Embedsmænd, som fandtes nødvendige.
1. Marquetender	F. Krossing (7 Stemmer)
2. Marquetenderske	M. Krossing (5 Stemmer)
3. Stald- og Ceremonimester	N. Feilberg (3 Stemmer)
4. Inventarie – Inspecteur	G. Flindt (2 Stemmer)
5. Ud- og Indpakkings Forstander	Fru Ewertzen (4 Stemmer),
C. Feilberg (4 Stemmer),
N. Feilberg (3 Stemmer)
6. Politimester	Ewertzen (5 Stemmer)
7. Musikdirekteurer	P. Flindt (6 Stemmer),
Ewertzen (5 Stemmer)
6. Flere, dog ikke for mange Embeder kunne forenes i én Person.
7. Ethvert Medlem kan proponere flere Embeder, om fornødent findes.

I henhold til sidste Punct valgtes senere uden Ballotation til

Oberceremonie-Mester	F. Krossing
Kommerceraad	P. Krossing
Adjunct for Inventarie-Inspecteuren	Lerche
Kasserer paa Veien	Lerche

De af Oberceremonie-Mesteren til de valgte Embedsmænd givne Instruxer findes i Archivet.

Søndagen Den 8 Juli

Da Selskabet var forsamlet, som først skete Kl. 7½, blev Pladserne paa Vognene bestemte ved Lodtrækning, idet Selskabets Bud, Plenge⁶⁷, klædt som Vaisenhuusdreng med tilbundne Øine udtrak et Nummer til hver. Ifølge heraf blev Vognene saaledes besatte:

Iste Vogn (Major Lerches): Fru Feilberg, P. Flindt, M. Krossing, Lerche⁶⁸ og O. Kynde.

2den Vogn (Jens Veibyes) Fru Ewertsen, Md. Krossing (sen.), Ewertsen, H. Muxoll og P. Feilberg.

3die Vogn (Etatsrd. Taubers⁶⁹): L. Arctander, G. Flindt, F. Krossing, J. Muxoll, N. Feilberg og Plenge.

Anm: C. Feilberg opholdt sig i Kjøbenhavn og mødte derfor først Selskabet paa Touren. Frøken Fries og Fru Schumacher og Frøken Castenschiold var fraværende.

Da Selskabet omtrent Kl. 8 var steget til Vogns og kjørt rundt paa Ewertsens Gaard, gik Touren for sig. Veiret saae temmelig ugunstigt ud i Begyndelsen, men klarede snart op og blev den øvrige Deel af Dagen meget godt. Da Selskabet var ankommen til Farum, gjordes Holdt og Ewertsen og P. Krossing afsendtes som deputerede til Præsten⁷⁰, for at bede om Tilladelse til at bese hans smukke Anlæg og benytte det til at indtage en Kop Kaffe og en foreløbig Frokost. Tilladelsen blev given med megen Beredvillighed og Præstekonen, Md. Aagaard⁷¹, assisterede ogsaa godhedsfuldt med de fornødne Apparater til det paatænkte Maaltid.

Efter at have nydt en særdeles smuk Udsigt og samlet Kræfter ved Kaffe, Sang og Smørrebrød, steg man til Vogns igjen og drog videre ad Frederiksdal. Ved vor Ankomst hertil udsaae vi os en god Plads i Haugen ved Skovfogedboligen og beredte os til den egentlige Frokost, som gav Inventarie-Inspecteuren og Assistenterne nok at bestille. Ved Bordet var der meget morsomt og Man levede ret godt af alle Slags Mad og Kage (til hvilket Sidste især Frøken Castenschiold havde bidraget, da der Aftenen før Skovtouren blev sendt Oberceremonie-Mesteren anonymt 2 store ziirlige Kager. Endskjøndt Sagen blev overdraget Politimesteren, for at han skulle udfinde den anonymes Navn, og han til den Ende inqvirerede⁷² skrap, lykkedes det dog ikke at udfinde ...?... på hele Touren. Først dagen efter aabenbares Frøken Castenschiold, som den skjulte Velgjører, hvorfor det besluttedes at affærdige en Takkeskrivelse til hende.

Medens Frokosten varede saae Selskabet med Fornøjelse et Musikpar indtræde som opvartede med et Stykke eller 2. Vi fandt det passende ogsaa at give Noget af den Musik, som Musikdirektøren havde medbragt, til bedste, deels for at fornøje os selv, deels for at give Dhrr Musikere en Hviletid; men disse vare saa utrættelige, at de 2 Gange afbrøde os, idet vi begyndte paa at synge. Da derved en deel af vor Fornøjelse spildtes, blev det bestemt,

at Musikanterne skulde affærdiges kort, om de meente at have noget Krav paa os, og denne Affærdigelse overdragedes Oberceremonie-Mesteren. Det varede ikke længe, førend én af Musikanterne nærmede sig vort Bord; men følgen at disses Opførsel og vor tagne Beslutning var, at han gik bort med en tom Tallerken.

Ved enden af dette Maaltid havde vi den Fornøielse, at Selskabets Medlem C. Feilberg stødte til os, medbringende Jfr. M. Feilberg⁷³, Hr C. Feilberg⁷⁴, C. Købke⁷⁵ og P. Købke⁷⁶. (Nikolajs og Conradines søskende) – Efter endt Maaltid foretoges en Spadseretur rundt om Søen, hvorfra dog Nogle, nemlig Ewertsen, Frøken Arctander, C. Feilberg og Md Krossing, maatte vende tilbage paa Halvveien. Det øvrige Selskab drog til Aldershvile, hvorfra det i 2 Baade bleve satte over til Frederiksdal. Ved Ankomsten til Landestedet fandtes Bordet dækket og alt indrettet til Middagsmaaltidet. Man spiste Kalvesteg med grønne Ærter og Agurkesalat og Frøken Castenschiolds Krantsekage. Efter Maden drak man Kaffe og morede sig forresten med Sang og anden Lystighed. Blandt andre Sange, der gaves i Frederiksdal, blev der ogsaa sunget paa Jægerbakken, hvor Sangerne stode paa Bakken og Tilhørerne vare lejrede nedenfor; her generedes Sangerne af nogle blaaklædte (?) Jøder, som trængte sig saa langt frem iblandt dem, at de for Tilskuerne smeltede sammen med dem. – Man besluttede, at tage herfra til Dyrehaugen og derfra hjem.

Selskabet steg til Vogns omtrent Kl 6 og ankom til Dyrehaugen henved 7½. Ved vor Ankomst til Dyrehaugsbakken stødte Rørdam til os i Selskab med Nikolai og Mathia Krossing. Efterat Selskabet havde trængt sig frem og tilbage paa Bakken igiennem en gruelig Syden af Folk og blot opholdt sig hos Frederiksste...eden (?) Mester Jakel og Jøden under Træet, begav man sig til kilden og steg derpaa til Vogns for at kjøre til Fortunen, som var udset til at være sidste Bedested. Heldigvis var Fortunen forladt af alle andre Mennesker, saa at Pladsen ene var overladt Valeria. Her drak man Te og spiste til Aften og sang og talte meget lysteligt ved et Glas Punsch. Aftenen var saa stille, at vi endog kunde have Lys paa vort Bord i fri Luft.

Omtrent Kl 12 tog Valeria Afsked fra sine kjøbenhavnske Gjæster, nemlig Rørdam, Md Krossing (sen), Nikolai Krossing, Mathia Krossing, Jfr M Feilberg, P. Feilberg⁷⁷, C. Feilberg, Ch. Købke og P. Købke, og hvert Partie drog sin Vej. Md. Feilberg fulgte tilbage med til Frederiksborg. I et herligt Vejr kom Selskabet hjem omtrent Kl 3 ½ uden at have Uheld paa Vejen. Paa Touren var bestemt, at Selskabet skulde samles Dagen efter hos Ewertsens

for at fortære Levningerne. Med Undtagelse af Frøken Arctander mødte alle da, der havde deltaget i Touren, og morede sig godt ved Talen om den foregaaende Dags Hændelser. Da Selskabet skulde skilles ad, foranstaltedes Auktion afholdt over de Levninger, der endnu vare for Haanden, og disse bleve tilslagne de Høistbydende, som hver især tog deres Kjøbmandskab hjem med sig. Saaledes endte den valerianske Skovtur med Lystighed og Glæde og opvakte det Ønske for alle Tilstedeværende, at vi ad Aare maatte samles lige saa fornøjede.

Pauline Flindt. Castenschiold. Grethe Flindt. M. Krossing. C. Feilberg.
N.L. Feilberg.

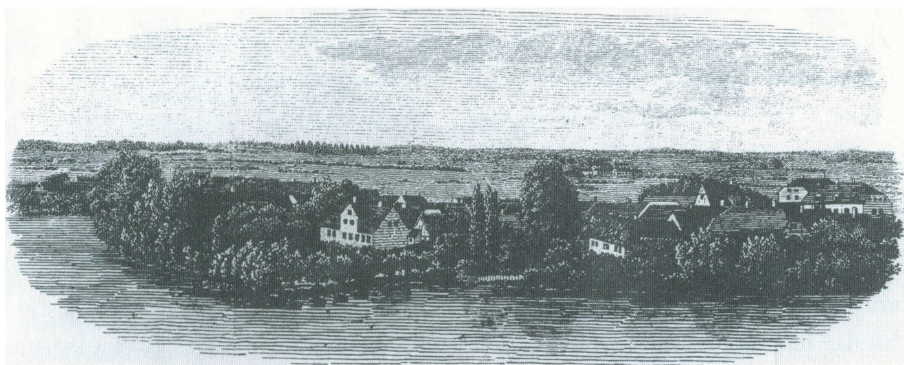
H. Lerche. Ewertsen.

/ F. Krossing

Sofie Konradine Jürgensen – datter af provst Brøndsted i Asminderød – dikterede omkr. År 1900 sine erindringer til en af sine efterkommere, som lod dem udgive. Blandt ungdomsminderne fra 1829 møder man et glimt af en ung livsglad Nikolaj Feilberg:

”... Foruden Ballerne om Vinteren havde vi Skovballerne om Sommeren; de var overmaade morsomme. Hver Familie havde noget med til Gildet, vi havde f. Eks. altid Punsch, og det var en Punsch, der var værd at drikke (der var et stænk Vanille i, men man kunne ikke ane, at det var Vanille, men det gav en ganske aparte Smag.); vi førte den i flere Dunke, hældte den på Maskine [Themaskine], saa at den altid var varm, og skænkede uafbrudt. Adjunkt Feilberg ved Frederiksborg Skole holdt nogle prægtige Taler, navnlig husker jeg, at han udtalte, at vi baade Kvinder og Mænd maatte huske paa, at vi var Led af en fælles Kæde, saa vi maatte sørge for ikke at ruste fast, men stadig holde sig fri: thi rustede man fast, gik det ikke ud over den ene alene, men ogsaa over dem ved Siden af. Engang indlod han sig på at kritisere noget, Regeringen havde gjort, da afbrød Løjtnant Dodt⁷⁸ ham og sagde, at han ikke

kunde staa her og høre paa det, det fordrede hans Ære, men Feilberg regnede ham ikke for mere end en Klud eller en Skruptudse og svarede ham slet ikke. Bagefter sagde jeg til Løjtnant Dodt: ”De har dog baaret Dem forfødeligt ad ved at tale til Feilberg paa den Maade, det var jo helt unødvendigt.” Saa sagde han: ”Nej, en Officers Ære staa langt over Enhver andens.” ”Nej gudbevares, De maa rigtignok undskylde, Æren er det fagreste Træ i Skoven for Enhver, og Feilberg er jo lige saa fuldt Embedsmand som De”. ”Ja han skulle nok prøve paa at bære sig bedre ad en anden Gang.” Han var kurtiserende overfor mig, som for saa mange andre, som Officerer i Reglen er. Der var en Søn af Amtmand Treschow, der var en rigtig Fløs og sagde en hel Del, som jeg ikke kan huske. Skaalerne for Kvinderne synes jeg var morsommere dengang, end de er nu, men – det ligger maaske i, at jeg er bleven ældre. Musikken bestod af en Violin, en Fløjte og en Tromme. Den gamle Mand, der havde Trommen, blev tilsidst saa træt, at han næppe var saa høj som Trommen. Feilberg fandt paa en morsom Ting; han aftalte med Herrerne, at de skulde danse ud i Skoven omkring den oplyste Danseplads, og saa skulde Musikken løbe

Parti af Hillerød by 1833.

efter dem. Trommen paastod, at han ikke kunde slæbe Trommen omkring. "Ja saa kan De blive her, til vi kommer igen." Saa dansede vi ud og Synet af de enkelte Par, der dansede ind paa de mest umulige Steder i de hvide Kjoler, var overmaade morsomt. Vi lo hele Tiden; Kjolerne blev nok lidt medtagne, men vi rimpede det sammen, saa godt vi kunde, det tog vi os ikke nær. Løjtnant Dodts Bidrag bestod i en Tjæretønde, der skulde ligge og brænde ude i Esrom Sø, saa kunde vi spare Lamperne saa længe og danse ved den, sagde Feilberg. Han var "Maître de plaisir". Dodt vilde nok være det, men ham var der ingen, der vilde have. Kl 12 sejlede vi tilbage med Musik foran os; vi var mange Baade. Undertiden blev Musikken anmodet om at tie stille, og saa sang Feilberg og Dodt saa dejligt. Skipperhuset var baade Udgangs- og Landings-

stedet. Dodt kom altid saa uheldigt fra sine Ideer, han vilde f. Eks. ogsaa følge os hjem, naar vi havde Vogn og Kusk. "Lad nu være med den vrøvlede Ridderlighed," sagde Feilberg, "ingen Følgen hjem!" Vi var kun én Gang til Sommerbal i Frederiksborg. Lotte og jeg vilde gerne være pæne, for det var ingen Spøg med de mange pæne unge Piger, der var derovre, vi bandt os Krands af Kornblomster om Hovederne, men vi saa gyselige ud, at vi efterhaanden maatte plukke dem i Stykker og sætte nogle af dem omkring i Haaret. Vi dansede nogle Danse og var lige ved at segne under det. Det er den eneste Gang, jeg kan huske, at jeg har set gyselig ud og klædt mig uden Skønhedssans. De havde 3 Mennesker, der sad oppe i Træerne og tog paa som Nattergale, skønt Nattergalene var borte for lang Tid siden. "Ja det koster forbandet

meget, dette her!” sagde Feilberg. Vi morede os dog udmærket. Til sidste Dans maatte hver Herre tage en Dame, men de skulde ikke blot danse med hende, men følge hende rundt i Skoven og gennem hele Byen til Gæstgivergaarden. Min Kavalier var en, der havde gaaet i Frederiksborg Skole; han holdt sig derfor til den. Vi gik ikke i Brudeskare d. v. s. i en lang Række, Par efter hinanden. Det skulde vi have gjort, men det vilde vi ikke. Amtmandens Fløs var ogsaa

med og vilde gerne danse – han dansede ogsaa udmærket – men han var saa ubehagelig, han havde altid Spyt i Mundvigene, saa man vendte helst Ryggen til, naar han kom. Om Vinteren kom der kun Herrer til os fra Helsingør. Herrerne i Frederiksborg havde nok at gøre med deres egne Baller. Men alle disse Konsulsønner fra Helsingør kunne aldrig faa dans nok.”

Anvendte Kilder

- DBH = Dansk Biografisk Håndleksikon Vol. I – III. Gyldendal 1920.
DBL = Dansk Biografisk Leksikon Vol. I – XIX. Ved C.F. Bricka. Gyldendal 1887-1905.
DgH = "Det gamle Hillerød." af Hugo Matthiesen. (HB)
DP = Dansk Præstehistorie i aarene 1869 – 1884. af Sophus Elvius, Kbhvn. 1885-1887
FLH = "Frederiksborg Latinskoles Historie" af Bjørn Kornerup. "Fra Frb Amt 1916"
FT 1834 = Folketællingen fra 18. februar 1834.
HB = "Hillerød By", udg. af Frb. Amts hist. Samf. 1925
Kongeligt Biblioteks Håndskriftafdeling. NKS 5279,4
KS = Købke Stamtavle, Kbhvn. 1888
"Oldemors Erindringer" af Sofie Konradine Jürgensen f. Brøndsted. Odense, 1908.
SA = "Stiftamtmand og Amtmænd" i Kongeriget Danmark., Kbhvn 1923
SF = "Slægten Feilberg" af P.J. Schmidt, Kbhvn 1890.
SK = Salmonsens Konversationsleksikon Vol I – XVIII, Kbhvn. 1893 – 1907.
SS = Slægtstavle Samlingen 1931

Noter

- 1 Peter Berend Feilberg (1835 – 1925), cand. polyt., landbrugskandidat, Etatsråd, forpagter af Søborggård. (SF)
1b NKS 5279 Kps I og 2.
- 2 Vita J. Gerh. Chr. Charl. f. Borch g. m. provst Ludvig Chr. Johs. Thygesen i Søften ved Århus. (DP)
- 3 P. D. Feilberg (1804 – 1878), kontorchef i nationalbanken. (DBL)
- 4 Peter Chr. Kierkegaard (1805 – 1888), Biskop i Ålborg, broder til Søren Kierkegaard. (DBL)
- 5 C.B. der var en ungdomsveninde af NLF's mor Louise Brummer, havde dengang boet i Nørregade som datter af en præst ved Frue Kirke.
- 6 Ditlev Andersen v Nutzhorn., (1800 – 1865), cand. chirurg, læge i Kbhvn. (S.F.)
- 7 Michael Henrik Ludvig Dahlerup (1802 -1889), cand. theol., adjunkt i Hillerød 1825 – 1828, senere stiftsprovst i Århus. (D.P.)
- 8 Gaspard Frédéric le Sage de Fontenay (1766 – 1829), Konsumtionsinspektør i Hillerød. (DBL).
- 9 Caspar Peter Paludan-Müller (1805 – 1882), cand. theol., skolemand, Historiker. Adjunkt i Odense i 1829, Overlære 1843, Rektor i Nykøbing F. 1853. (DBL)
- 10 Iflg. FT 1834 var Anne Marthea Winneken enke og drev forretningen videre
- 11 Det senere Hotel Leidersdorff, på hjørnet af Slotsgade og Slingerupsgade.
- 12 Iflg. FT1834 boende Slotsgade 173 No. 5.
- 13 Iflg. FT1834 boende Helsingørgaden 62, 63 og 64. Han er da opført som Brændevinsbrænder, er enkemand og boer sammen med sin steddatter H. Hein, datterdatter, husjomfru og 5 tjenestefolk.
- 14 Hans Lindholm (1798 – 1858), Amtmand over Skanderborg Amt 1838 – 1855. (DBL). Han boede stadig hos Winekens enke i 1834 (FT1834).
- 15 Karen Nicoline Mørch (1805 – 1872), Datter af Havnefoged i Helsingør Niels Mørch og Karen f. Ferslew. (DBL)
- 16 Bendt Bendtsen (1763 – 1830). Rektor i Hillerød 1789 – 1830, Titulær professor, medl. af Videnskabernes Selskab. g.m. Anna Henriette Dorthea Goos. (DBL)
- 17 Frederik Peter Jacob Dahl (1788 – 1864), Sprogmand. Cand. theol. 1812, docent i filosofi i Christiania 1816, Overlærer v. Frederiksborg lærde skole 1818, afsked pga. af øjensvaghed 1840, titulær professor 1856. (DBL)

- 18 Carl Adolph Balsløv (1798 – 1879). Søn af Amtsforv. J.F.R.B., Adjunkt ved Frb. lærde skole 1829 – 1835. senere sognepræst i Hørby. (DP)
- 19 Frederik Krossing (1802 – 1848). Adjunkt i 1828. Afsked 1845. (FLH)
- 20 H.J. F. Goos, Skrive – og Svømmelærer. (FLH). En slægtning til rektor Bendtsens kone? (se fodnote 16).
- 21 Michael Nielsen (1776 – 1846), stud.theol., lærer, bestyrer af Borgerdydsskolen 1811 – 1844. dygtig men streng. (DBL)
- 22 Johan Ditlev Zepelin v d Recke (.....) Oberst i Artilleriet. Far til digteren Ernst v d Recke. (1848 – 1933). (DBL)
- 23 Carl Henrik August Bendtsen (1804 – 1878), Rektor i Ribe 1845 – 1874. (DBL)
- 24 Johan Nicolai Madvig (1804 – 1886). Professor i klassisk filologi. Medl. af den grundlovgivende forsamling, Kultusminister 1848 – 1851. (DBL)
- 25 Tage Algreen Ussing (1797 – 1872). Juridisk professor 1840, borgmester i Kbh. 1844 – 69. Generalprokurør. (DBL)
- 26 Erich Gjørup Tauber (1782 – 1854) cand.theol. 1804, adjunkt i Århus 1805, rektor i Kolding 1818, direktør for Sorø akademi og skole 1822, rektor v Frederiksborg lærde skole 1830 – 1834. (DBL)
- 27 Frederik Clemens Bendtsen Dahl (1822 – 1897). Magister i Filosofi, Realskolebestyrer i Slagelse, medlem af Folketinget, forfatter af filosofiske skrifter. (DBH)
- 28 Jacob Peter Mynster (1775 – 1854), Sjællands Biskop, medl. af direktionen for Universitetet og de lærde skoler. (DBL)
- 29 Friedrich Ernst Daniel Schleiermacher (1768 – 1834), Tysk teolog og filosof. (SL)
- 30 Carl Ludvig Jensen (1810 – 1902), adjunkt 1833 – 41. Provst i Arts og Løve herreder 1860 – 1879. (DP)
- 31 Louis Armand Immanuel Septimanie du Plessis de Richelieu (1821 – 1859), adjunkt v Frb. lærde skole 1845 – 1849. Præst i Slesvig senere på Sct. Thomas. (FLH)
- 32 Hans Peder Frandsen (1813 -...), sognepræst i Haraldsted. 1868 – 1882. (DP)
- 33 Iflg. FT1834 boede kateket August Tietcken Mørkegade 104.
- 34 Albert Phillip Bregendahl (1771 – 1835), præst ved Frelsers kirke, fradømt sit embede ved højesteret i 1832. (DBL)
- 35 Balthasar Nikolaj Bang (1779 – 1856), skuespilforfatter (uden succes!), natursvømmer og idealist, digter-bonde i Nødebo. (DBL)
- 36 Iflg. FT1834 boede C.A.B. til leje hos Hans Hartmann fra 1ste Husar Esq. Slotsgade 83.
- 37 Herman Gerhard Treschow (1780 – 1836). Fra 1804 – 1811 Assessor i Hof- og Stadsretten, fra 1826 Amtmand i Frbg Amt. (SA)
- 38 Otto Chr. Kynde (1766 – 1839). Justitsråd, Amtsforvalter i Frb. A. 1804 – 39. (HB)
- 39 Iver. Chr. Aarøe (1765 – 1843). Byfoged og Birkedommer 1805-31. (HB)
- 40 Peter Frederik Suhm Heering (1792 – 1875), var søn af Konsumptionsforvalter i Roskilde, Otto Carl H. og Christiane P. B. M. født Wineken. Peter Heering har således formentlig været beslægtet med Købmand Wineken, og det har været familiebesøg han har aflagt hos NLF's værtsfolk. (DBL)
- 41 Johan Henrik Adolph Ewertsen (1795 – 1861), Distriktslæge, g.m. Johanne Louise Dorthea f. Muxoll, datter af Købmand i Maarum Anton Muxoll. Deres hus lå på hjørnet af Slotsgade og Frederiksgade, det nuværende Slotsgade 11. (SS)
- 42 Et udbrud af Pest i Wetjanka i Gouvernementet Astrakan i 1878-1879 spredte sig ikke. (SL)
- 43 Poulaine Flindt (1800 -...), blev aldrig gift, men arbejdede med Hillerød Asyl. (D g H)
- 44 Grethe Flindt (1801 -...) blev senere gift Göllich.
- 45 På det kgl. Biblioteks håndskriftsafd. findes 2 protokoller med detaljerede referater af alle foreningens møder og øvrige virksomhed. (NKS 5279, 4. Kps 3.)
- 46 Peter Rørdam (1806 – 1889). Præst i Lyngby. Kgl. konfessionarius. (DBL)
- 47 Weisners far cand. theol. N: N- Weisner var forstander for "de 32 mænds Skole", hvor N L F gik som barn. Senere gik de sammen i Borgerdydsskolen.
- 48 NLF skal have været en god Harpespiller.
- 49 John Duurloo, landmand, nedstammede fra en hollandsk familie, der havde været plantageejere på Sct Croix. Han var gift med Laurentze Cathrine Dahlerup. Deres søn Hans Peter D. blev bestyrer af Døvtummeskolen og senere af Gl. Bakkehus Idiotanstalt (DBL)
- 50 H.F. Feilberg (1831 – 1921) præst, folkeminde- og sprogforsker. (SF)

- 51 Peter Sølling (1770 – 1839), g. m. Johanne Vilhelmine Starinsky. (DP)
- 52 Caroline Elisabeth Rasmussen (1807 – 1842), Datter af Kammerraad Erik R., Staldskriver ved Stutteriet, Stænderdeputeret (DP) g.m. Chr. Peter Gudzon Mynster (1804 – 1877). (DP)
- 53 Chr. Mandix Schou (... – 1857). Sognepræst, senere Branddirektør i Frederiksborg Amt. (DP)
- 54 Fr. C. E. Nielsen (1769 – 1851). Veterinær. Anerkendt for faglig dygtighed. Efterfulgte sin far som stutmester for det kgl. Hestestutteri ved Frederiksborg. Han søgte og fik i 1833 sin afsked efter en vistnok uretfærdig kritik af hans forvaltning af økonomien. (DBL)
- 55 Hans Dahlerup (1758 – 1838), Vejfskål, Hospitalsforstander og Postmester i Hillerød. (SS)
- 56 1) Edouard August Dahlerup (1812 – 1882). Overmedicus ved Frederiks Hospital. (DBL)
2) Hans Birch Dahlerup (1790 – 1872) Baron, Søofficer. Som Chef for fregatten "Rota" hjemførte han i 1838 Thorvaldsen og hans kunstværker fra Italien. Gennem det danske marineministerium blev han kaldet til Østrig for at reorganisere dette lands flåde, som han derpå anførte i en strid mod den venetianske der blev slået. HBD blev adlet i Østrig. (DBL)
- 57 Datter af Jens August Brasen (1802 – 1869), provst for Ø. og V. Flakkebjerg herred. (DP)
- 58 Friederich Ferdinand Franz v Wimpfen. (1805 – 1892). Blev i 1826 forstkandidat fra Kiel og i 1841 Chef for Rentekammerets Forst- og Jagtkontor. 1866 – 1886 var han overfører for de jyske statsskove. (DBL)
- 59 NLF's nabo i Mørkegade.
- 60 Et hip til Brandesianismen.
- 61 Kaldet "Petersborg"
- 62 Samt Mølle og Bageri (jvf. H.E. Nørregård-Nielsen: "Christen Købke" bd.1 p27. Gyldendal 1996).
- 63 Johan Wolfgang Reinhold Haffner (1770 – 1829). Generallejtant, en af Frederik VI s nærmeste rådgivere ("de Røde Fjer"). (DBL)
- 64 Frantz Christopher Bülow (1769 – 1844). General. Frederik VI s Generaladjutant og nærmeste rådgiver. Var også en af "de Røde Fjer". (DBL)
- 65 Generalkrigskommisær Johan Frederik Uldall blev gift med Marie Dorothea Købke (1771 -...). (KS)
- 66 Det har muligvis været i 1813.
- 67 En discipel, der boede hos Krossing. FT 1834.
- 68 Henrik Georg Flemming Lerche (1796 – ...), premierlejtant ved 3die Husar Esquadron. Iflg. FT1834 boede han på Slotsgade 32 med sin kone Elisabeth Louise (1797 – ...) Arctander, muligvis en datter af Hans Nicolai Arctander (1757 – 1837), Amtmand i Frb. A. 1805 – 26. (SA)
- 69 Rektor ved Frb. lærde skole
- 70 Konsistorialråd Rasmus Aagaard (d. 1857). (DP)
- 71 Axeline Barbara f. Pingel. (DP)
- 72 efterforskede
- 73 Anna Marie Feilberg (1812 – 1893) g. Bilsted. (SF)
- 74 kan være enten Christen Feilberg (1808-1853), Søofficer eller Carl Adolf F. (1810- 1896), cand. polyt. (SF)
- 75 Christen Købke (1810 – 1848), Kunstmaler. (KS)
- 76 Hans Peter Niels Købke (1812 – 1830), cand. theol. (KS)
- 77 Peter Diderik Feilberg (1804 – 1878), kontorchef i Nationalbanken, Nikolajs bror. (SF)
- 78 Måske en søn af marinekapt. F.M. Dodt (død 1819), hvis enke med sin store børneflokk havde fritbolig på Fredensborg slot. (DBL)

»Overrækkelse af årets hus 2004« Milnersvej 12 i Hillerød

Af Jørgen Groth

På adressen Milnersvej 10 i Hillerød ligger et gammelt funktionalistisk byhus; en høj næsten kvadratisk bygning i 2½ etage med pyramideformet tag. Ejendommen blev i 2001 overtaget af AlsBo ApS. Bent Alsbo så muligheden for at placere endnu en bygning i den store have.

Christian Nemming fra Arkitektfirma a/s Karl Henning Sørensen udviklede sammen med Bent Alsbo projektet til den nye bygning, der i 2002-03 er opført på grunden.

Det nye hus, Milnersvej 12, ligger tilbagetrasket på grunden i forhold til det gamle. Det er opført i 2½ etage og har som det gamle en kvadratisk grundplan og pyramideformet tag. Facaderne står fildsede hvide, vinduerne er mørkegrå og tagdækningen er sort diagonallagt eternitskifer.

Bygningens lodrette linier er markeret med gennemgående vinduesbånd og karnapper og med indskæ-

ringerne til altaner i to hjørner.

Den nye bygning er et opgangshus med fem trerums ejerlejligheder. I stueetagen og på 1. sal er der to lejligheder pr. etage på hver 80 m². Lejligheden i tagetagen er på 106 m².

Der er et smukt samspil mellem de to huse - det gamle, der er højere, og det nye lidt lavere. I hovedgeometrien ligner de hinanden, men i facadeudtrykket afspejler de hver især deres egen tid.

Dette har været begrundelsen for, at vi dette år har valgt Milnersvej 12 som »årets hus 2004«.

*Årets hus Milnesvej 10 i Hillerød.
Foto Jørgen Berner*

Arrangementer

**TORS DAG DEN 25. NOVEMBER KL. 19:00 PÅ HILLERØD BIBLIOTEK:
LOKALHISTORISK FILMAFTEN.**

Foreningen indbyder til en medlemsaftenaften med lokalhistoriske film. Her vil bl.a. blive vist den gamle Hillerød Film fra omkring 1950, som blev lavet på foranledning af Hillerød Byråd, samt en film der markerede F.I.F.'s 25 års jubilæum i 1927.

Gratis adgangskort kan hentes i bibliotekets infobutik eller bestilles på telefon 48 20 19 01 fra onsdag den 17. november i bibliotekets åbningstid.

**LØRDAG DEN 22. JANUAR KL. 14:30 PÅ HILLERØD BIBLIOTEK:
JOURNALIST I HILLERØD**

I sommer sluttede Knud Cornelius som aktiv journalist ved Frederiksborg Amts Avis. 44 år blev det til, skønsomt fordelt på kulturjournalistik og lokale opgaver. I nogle af årene kom han til at arbejde sammen med Bysvenden, Svend Nielsen, hvis bøger om Hillerød er kendte og værdsatte. Noget af det, der siden hændte i byen og blev til nyheder i avisen, fra prinsebrylluppet til samarbejdet med L. Peter Madsen og hans ugentlige udsendelser i lokalradioen, hentes denne eftermiddag frem af hukommelsen - ikke mindst de sjove episoder, der følger af at rende rundt og gøre sig klog på det, som alle kan se og i regelen kender bedre end journalisten.

Lokalhistorisk Forening støttes af:

C. A. Andersen malerfirma - Statsautoriseret Revisionsaktieselskab Ernst & Young - Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - Dines Jørgensen. Rådgivende ingeniører - FO Arbejdernes Fællesorganisations Byggeaktieselskab - Hillerød Bibliotek - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Hillerød Kommune - Høvelt Electric - Lokalbanken - Nykredit - Ristorante La Perla - Ullerød Brugsforening